

har Intet imod den høiere Dannelse, hvilken Form den end saa har, og jeg vilde ansee det som noget ganske Forfærdeligt, om de store Beføstninger, som have været anvendte paa denne Art af høiere Dannelse, ikke skulle have baaret endog saa betydelige Frugter, saa at jeg ingenlunde har gjort disse Indsigelser, fordi jeg jo godt veed, at den har havt sin Virkning, og, som Alt, har havt sin Tid; men jeg troer, at den nu befinder sig i en anden Stilling end før, ligeoverfor Tiden, og at man vel maa overveie, førend man anvender saa betydelige Midler i den Retning, om man ikke kan give dem en bedre Anvendelse. Spørgsmaalet er ikke her om at afflaae, men blot om at udfatte.

Monrad: Forsaa vidt man vil grunde sin Nægtelse af det Forslag, der er fremsat af 15 Medlemmer, paa Frygt for, at der fra de lærde Skoler skal udgaae en Dannelse, der er fjendtlig for Friheden (Tscherning: Det har jeg ikke sagt!), saa vil jeg henlede den ærede Rigsdagsmands Opmærksomhed paa, at fra Hærførerne, fra de Militaire, er det, at i vore Dage enhver Bevægelse imod Friheden udgaaer (Hør!). Derfor vilde jeg imidlertid dog ikke foreslaae, at man skal nedlægge de militaire Dannelsesanstalter (Vatter). Iøvrigt maa jeg stemme mod det Forslag, der foreligger.

Tscherning: Just af den Grund, som den ærede Rigsdagsmand nu anførte, har jeg stadigt tilraadet at have saa lidt af staaende Hære som muligt.

Formanden: Jeg troer rigtignok, at denne Discussion ikke hører til selve Spørgsmaalet om det foreslaaede Tilskud til en Rectorbolig i Randers (Vatter). Jeg skal derfor bede de ærede Talere om at holde sig alene til Undringsforslaget.

Née: Jeg haaber ikke, at der vil blive Spørgsmaal om, hvorvidt enten Randers eller Horsens Skoler, som lærde Skoler, skulle nedlægges; jeg haaber, at man vil komme til det

Resultat, at de begge to maae nedlægges som lærde Skoler; thi der er i Nærheden, nemlig i Aarhus, Viborg og Kolding, tilstrækkelige Underviisningsanstalter for Statens Regning i den Retning. Det har vlist sig i meget mindre Byer, saasom Fredericia, at private lærde Skoler — Fredericia har først i den sidste Tid faaet nogen Understøttelse af Staten — vel kunne trives, uden at Staten behøver i alt Fald aldeles at paatage sig de Udgifter, der ere forbundne dermed. Jeg troer og haaber derfor, at man mere og mere vil komme bort fra den Anskuelse, at Staten alene skal skabe og udføre den lærde Underviisning, og at man vil tage den Beslutning at nedlægge de Skoler, som have den mindste Frequentis, og som altsaa forholdsviis koste Staten meest. Men paa den anden Side troer jeg dog, at i de Byer, hvor den lærde Underviisning saaledes maa ophøre, bør Staten søge, da der dog hidtil har været et Statsinstitut i den Retning, at komme dem tilhjælp ved en fortsat Underviisning, en fortsat høiere borgerlig Underviisning, og da her Communen tilbyder selv at ville deltage med en ikke ringe Sum i Opførelsen af den Bygning, der behøves, naar der skal være en fortsat Underviisning, og da selve Spørgsmaalet om den lærde Skoles Nedleggelse heller ikke er afgjort, troer jeg, at Billighed taler endeel for, at Staten bidrager sin Deel sammen med Communen. Det, troer jeg, er i det Hele taget et Princip, som man ved en saadan Leilighed bør gjøre gjældende, at i den høiere Skoleunderviisning maae Staten og Communen mere eller mindre, alt efter som Forholdene ere beskafne, søge at virke i Forening med hinanden. Derfor har jeg, som tidligere har bekæmpet det oprindelige Forslag om hele Tilskuddet til Skolebygningens Opførelse for Statens Regning, tilladt mig at slutte mig til dem, der have foreslaaet, at en mindre Deel, 10,000 Rbd., dertil bliver bevilget.